

VEČERNI LIST

Posamezna številka 40 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 40 vin.

Cene po pošti:

z celo leto . R 53.—
za pol leta . R 25.—
za četrt leta . R 13.—
za 1 mesec . R 4.50

Za Ljubljano mesečno 4.50

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uradn. telefon št. 50

Za Jugoslavijo ni živil, ne obleke.

8000 polnih vagonov ne more naprej. — Za izvoz vsega dovolj.

Ljubljana, 27. dec. Nadstrankarski hrvaški »Trg. Glasnik« prinaša sledeče strašne podatke: »Naš narod, kot smo že opozorili, trpi in strada. Medtem pa čaka krog 8000 vagonov raznega blaga tedne in mesece, da se ga prevede po železnici; in ko bi se posrečilo, prepeljati to blago, bi bilo za to zimo ljudstvo še precej preskrbljeno z najnujnejšimi potrebščinami. To blago se nahaja na raznih postajah. V samem Solunu je 2000 vagonov soli in drugega monopolskega blaga. V Mariboru, Ljubljani in po drugih postajah v Slo-

veniji in Hrvatski stoji preko 1000 vagonov obleke, čevljev, perila in drugega sličnega uvoznega blaga. V Banatu in Bački je okrog 1500 vagonov živil, ki bi jih bilo treba čimprej odpraviti v Bosno, Dalmacijo, Črno goro in Slovenijo. V Slavoniji in Hrvaški je pripravljenih, deloma tudi že naloženih, tisoč vagonov drv za kurivo za Belgrad, Banat in Bačko.«

Promet doma ni urejen. Dovolj je pa lokomotiv in premoča — za izvoz živil v inozemstvo.

Bukšeg popravlja svoje grehe.

LDU. Belgrad, 27. decembra. Podpisana je naredba o regulaciji izvoza živil našega kraljestva. Vse dosedanje odred-

be o tem predmetu, tako tudi ona z dne 5. novembra t. l., izgube s tem svojo veljavo.

Reka bo neodvisna država.

Wilsonov predlog bo zmagal.

LDU. Split, 27. decembra. Splitski Obavljenski Ured je prejel iz jugoslovanskih krogov v Parizu pismo, ki pravi med drugim: »V zadnjem času velesile živahno delajo na to, da se jadransko vprašanje čimprej definitivno reši. Obenem Italija na razne načine izkuša privesti do neslužbenih pogajanj z Jugoslovani. Scialoja je dobil v Londonu nedvoumen migljaj, da se jadransko vprašanje ne da rešiti brez Amerike, marveč da ima Amerika pri tem zelo iznenadeni, ne pa naši zastopniki, katerim je ameriška delegacija pred svojim odhodom iz Pariza dala jasno razumeti, da hoče Amerika ostati zvesta Wilsonovemu projektu in da ne bo nikoli pristopila, da bi se jadransko vprašanje reševalo brez nje. Gotovo je tedaj, da bo jadransko vprašanje rešeno tako, kakor zahtevajo življenjski interesi naše države, to je, da bo dobila Jugoslavija na Reki pristanišče in železnico ter da bo mogla

z obema svobodno razpolagati. Nadalje ji bo pripadla vsa vzhodna obala Jadrana od Raše, oziroma Učke gore, pa do Bojane z vsemi otoki. Suverenost Italije ne bo segala preko Učke gore, niti preko Jadrana. Celo otok Vis še ni izgubljen za nas. Stvar bi se mogla končati mnogo neugodnejše za nas, ako bi Jugoslavija v zadnjem trenutku popustila tam, kjer ne sme popustiti in kjer nam gre za biti in ne biti. Italiji ni treba žrtvovati nobenega svojega življenjskega interesa, ako pristane na Wilsonov predlog. Po vseh znakih se Wilsonova osnova s čimdalje hitrejšimi koraki približuje svoji udeležitvi, ne glede na to, da bo v Italiji še mnogo hrupa zaradi Reke.«

LDU. Veliki Beckerek, 28. dec. Budimpeštanski listi prinašajo vest iz Pariza, da bo Reka neodvisna država pod protektoratom entente. D'Annunzio je izjavil da bo Reko branil do zadnjega diha.

Carinska zveza?

LDU Berlin, 28. dec. (DunkU) »Berliner Tageblatt« javlja iz Rima: »Tribuna« priobčuje odstavek Clemenceaujevega govora o reškem vprašanju, ki ga je Agencija Stefani zmolčala. V tem odstavku poveličuje Clemenceau julštvo Jugoslovancev, ne omenja pa žrtve Italije, ki znašajo samo en in pol milijona. List izraža svoje bolešno začudenje o tem govoru. V istem zmislu piše »Popolo Romano«. Da se opravičuje postopanje d'Annunzia,

piše list, zadostuje Clemenceaujev govor v zbornici »Corriere della Sera«, »Giornale d'Italia« in drugi italijanski listi opozarjajo na pretečo nevarnost, da s merava entente ustanoviti carinsko zvezo, kar bi pomenjalo vzpostavitev habsburške monarhije, ki bi bila orodje v rokah entente. Protežiranje Jugoslovancev ne kaže na ničesar drugega. (Op. ur.: To bi značilo le protežiranje Nemške Avstrije, ne pa Jugoslavije!)

Razkol v avstrijski socialni demokraciji.

LDU Dunaj, 27. dec. (ČTU.) »Neues Wiener Journal« javlja: Kakor doznavamo s popolnoma zanesljive strani, izvira ne-nadna bolezen državnega kanclerja dr. Rennerja iz močnega nesoglasja državnega kanclerja in njegovih radikalnih tovarišev, ki so izdali resolucijo v prilog obtoženih ogrskih teroristov. Skoro gotovo pride do odkritega preloma v socialnode-

mokratski stranki. Zmerni elementi pod vodstvom dr. Rennerja in Seitzja se bodo pridružili za samostojno stranko in vodili državne posle v koaliciji s krščanskimi socialci. Dr. Bauer in dr. Friderik Adler bi ustanovila po načinu nemških neodvisnih socialistov lastno radikalno stranko, ki bi potom sovjetskega sistema delovala skupno s komunisti.

Ob 5. uri popoldne se je v Ljudskem domu vršilo slavnostno zborovanje, ki jo je otvoril predsednik g. Cegnar.

Govoril je slavnostni govor urednik Kremžar kot pozdrav Jugoslov, kršč. soc. delavske organizacije.

Nato so govorile tri članice: Od služkinj gđ. Repenšek, da delavke gđ. Kanoni, za zasebne-trgovske nastavljenke gđ. Ašič.

V imenu S. L. S. je pozdravil jubilej prof. Remec, v imenu S. K. S. Z. profesor Mazovec in v imenu Orlov Pirc.

Zvečer je bil v Ljudskem domu dramatičen večer s petjem, ki so ga priredile članice v splošno zadovoljnost.

Dalše poročilo priobčimo v organizacijski številki Večernega lista v sredo.

Jubilej Krekove prosvete.

Včeraj je slavila svoj 25 letni jubilej Krekova prosveta, katoliško društvo za delavke, zasebne uslužbenke in služkinje. Pred 25 leti se je ustanovilo Katol. društvo za delavke po inicijativi dr. Krekove, ki skozi 25 let delovalo med vsemi organizacijami najmarljiveje. Doslej šteje poldrug tisoč članic.

Včerajšnja proslava je bila lepa. V cerkvi zjutraj in popoldne je bila ljubka slovesnost, pri kateri je krasno prepeval močan ženski zbor društvenic. Lep cerkveni govor je popoldne imel prevz. škof mons. dr. Karlin.

Hlapci kapitalizma.

Od nekdanj je veljalo kot temeljno načelo socialdemokratske politike, da se socialisti v buržujski družbi ne udeležijo nobene vlade. Na mednarodnem socialističnem kongresu v Parizu 1900 in v Amsterdamu 1904 je izjavila internacionala, da se ne more potegovati za soudeležbo na vladi v meščanski družbi.

Posebno huda je bila razprava o tem vprašanju na pariškem kongresu. Povod je dal k temu Millerand, ki je leta 1898. stopil v Waldeck-Rousseau ministristvo z minimalnim programom. Socialist Auer je izvajal: »Za nas je to vprašanje (soudeležba v meščanski vladi) doktorsko vprašanje. Naši strankini voditelji, kateri bi mogli priti glede tega vprašanja v poštev, so trenutno bližje jetniškim celicam kakor pa ministrskemu sedežu.« (Velika veselost.) Na amsterdamskem kongresu je danski sodrug prav dobro povedal: »V vlado se ne sme stopiti, da bi dobil moč, temveč v vlado se ide, ker je dovolj močan.«

V bivši Avstriji in Nemčiji socialdemokrati niso stopili v nobeno vlado, ampak šele sedaj po zlomu so jo prevzeli, ker so bili dovolj močni, da igrajo v njej vodilno vlogo. V njih vrstah je veljalo kot načelo, da vsaka posredna ali neposredna udeležba v vladi pomeni izdajo razrednega boja in zadnjih socialističnih ciljev.

Tako pri drugih narodih, a kako pri nas Jugoslovanih? Socialdemokratje so prišli z velikansko beračijo od 13 mandatorov v parlament, ki so jih pobrali kot miloščino po različnih pokrajinskih Narodnih svetih. In ko se je snovalo prvo ministristvo, se nam o vsiljevanju socialdemokratov pripovedujejo čudne reči. To so nam svojačasno pripovedovali ljudje, ki so bili tam in so vse videli in slišali. Socialdemokratov za vlado nihče ni iskal, ker njihovo majhno število ni nič pomenilo. Tedaj je dal narediti sodrug Kristan v sporazumu s sodrugom Koračem ministristvo listo in jo dal razširiti med vse politike. V tej listi bleščita tudi imeni Kristan in Korač. Socialdemokrati so se »buržuaziji« naravnost ponujali, kar je baje vzbujalo splošno radost. Pri sestavi vlade je Kristan odfrčal in Korač je zlezal notri. Ker Korač ni bil zmogel, da izpelje agrarno reformo, je moral odstopiti. Sedaj so socialdemokratski štreberji morali mesece in mesece čakati na ministrske stolce. Nazadnje so našli milost pri zastopnikih izvoznih delavcev, verzičnikov in bankirjev. Za ministrske stolce so se odrekli izvajanju socialističnega programa v korist kapitalistične družbe. Iz zastopnikov proletariata so postali hlapci kapitala. Po Kristanovi izjavi so se združili le s stranko, ki jim je najbolj sorodna.

Velik del socialdemokratov je že odklonil vodstvo ministerialističnih privržencev in se pridružil ali komunistom ali pa krščansko-socialni delavski organizaciji. Kljub temu, da nimajo socialistični ministri niti petine prej socialdemokratsko organiziranega delavstva za seboj, se še krčevito držijo svojih sedežev. Komu v korist? Ali delavstvu? Delavstvo nima od hlapcev kapitalizma prav nič. Ali vsemu ljudstvu? Radi Bugšega nimamo hrane, radi Kristana ne premoča ne prometa, radi Korača ne obleke in obutve. Komu torej v korist? Odgovor ni težek.

Prokletstvo centralizma.

Nedavno se je vršil v Sisku demokratski shod, na katerem je govoril Ivo Lugiarić o centralizmu in federalizmu na ta način, da je označil centralistične »demokrate« za rešitelje in prijatelje države, federaliste oziroma avtonomiste pa za nene sovražnike in izdajalce. Pri tem se je mož skliceval na bivšo Avstrijo tako-le: »Habsburgovci in Švabi so bili vedno centralisti, in sicer zato, ker so ljubili Avstrijo, ker so jo hoteli videti veliko, edinstveno, močno in nezlomljivo. Vedeli so, da je že dualizem oslabil Avstrijo, a kaj

bi bil še-le napravil federalizem po receptu Palackega! To bi bil propad Avstrije. — Nasprotno so bili Slovani Palacky, Rieger, Masaryk federalisti zato, ker so sovražili Avstrijo, ker so jo hoteli videti razcepljeno, raztrgano in ker so po izkustvu z dualizmom vedeli, da bi federalizem, ki bi po Palackyevem načrtu razdelil Avstrijo na 7 držav, Avstrijo upropastil.«

Ne da bi se hoteli dotikati vprašanja, da-li so Palacky, Rieger in vsi drugi slovanski federalisti v nekdanjem avstrijskem cesarstvu res sovražili Avstrijo in ji želeli propad, da-li so bili federalisti samo iz tega namena. Recimo, da je to res bilo tako. Oni s svojim programom niso uspeli in so drug za drugim legali v grob, ne da bi videli njegovega uresničenja. Zadnji federalisti Masaryk, Kramář, Klofač — kakor jih navaja Lugiarić — so doživeli začasa svetovne vojne celo obnovitev najskrajnejšega centralizma — doživeli pa tudi neposredno nato — razpad Avstrije. Kdo je torej ubil Avstrijo? Ali ni ravno to dokazala zgodovina, da so bili pravi sovražniki države Habsburgovci in Švabi, ki so hoteli centralizem ne iz ljubezni do države, ampak iz sebičnosti in vladohlepija, ker so hoteli imeti vso oblast v svojih rokah, da so jo mogli izkoriščati v svojo korist in na škodo ljudstvu oziroma na škodo slovanskih in drugih nemških narodov.

Pa dualizem! Ali so Habsburgovci in Švabi privolili v dualizem iz kakih avtonomističnih razlogov ali ne marveč zato, da bi si z Madjari razdelili oblast nad drugimi narodi cesarstva in si jo tako obojestransko zagotovili in zavarovali? Kako je vladal Madjar na Ogrskem — ali ne centralistično? In Ogrska je razpadla istočasno z Avstrijo v svoje najdrobnejše sestavne dele.

In kaj nam prizovejuje zgodovina Rusije — te centralistične države prve vrste? Ravno v teh dveh oziroma treh slučajih je zgodovina napisala svojo sodbo nad nasilnim centralizmom s tako jasnimi in velikimi črkami, da jih mora znati čitati tudi politični slepec.

Sedaj pa navedimo zaključke, ki jih dela Lugiarić iz avstrijske zgodovine, kakor je gori prikoval za demokratske politične potrebe: »Vporabimo to (avstrijski zgled) za naše okoliščine: mi demokrate smo zato centralisti, ker ljubimo našo Jugoslavijo, ker jo želimo videti edinstveno, veliko, močno na zunaj in znotraj. Obzoraši in hrvaški zajedničarji so pa federalisti, zato ker ne ljubijo naše Jugoslavije, ker jo žele videti razcepljeno, razdeleženo na pokrajine. — Vprašajmo se, ali je danes v osvobodjeni, zedinjeni Češki kdo federalist? Ne, vsi ki so bili v Avstriji federalisti, so danes v svoji domovini odločni centralisti. V celem češkem narodu se je pojavil en sam federalist — to je Slovak pater Hlinka, ki so ga čakala ob vrnitvi iz Pariza (kamor se je bil šel potezat za avtonomije katoliške Slovaške, op. u.) odprta vrata — ječe... Tako so obračunali Čehi s svojim ednim federalistom... Našim federalistom se tako neprimerno ni pripetilo, toda njihovo delovanje ne vodi do okrepitve našega kraljestva...«

Na vse to naj si iz naših izvajanj in s pogledom na politiko naših demokratov napravi odgovor čitatelj sam. Le o Češki besedo. Tudi tamkaj so danes na krmlu socialisti in agrarni demokrate (kapitalisti). O kakem velikem delu v prid države, o pravični, uspešni ureditvi notranjih razmer, o kakih jasnih, trajnih notranjepolitičnih razmerah tudi tam ni nobene sledi. Vladna kriza je v permanenti, med Slovaki, Rusini in Nemci vre grenka ogorčenost in ako se dvigajo med njimi svašč glasovi na češke oblasti v Pragi, tega ne smemo pripisovati zgolj na rovaš slepemu sovražstvu — ti glasovi prihajajo iz večje globine... Naši »demokrate« bi storili prav, ako bi se na češki zgled malo manj sklicevali. Kar je bilo sojeno ruske-mu in ogrskemu lažidemokratizmu, je nedvomno tudi češkemu in jugoslovanskemu — ljudstvo ga bo posekalo in vrlo na ogenj. — Ne bi se bili toliko pečali z izvajanjem demokratskega govornika v Sisku, ako ne bi bila »Riječ« 22. t. m. tega go-

vora natisnila v posebnem članku kot »vrlo zanimivega in stvarnega.« Zares, demokracija mora čutili veliko slabost svoje stvari, ako se z veseljem oklepajo take prepreke govorniške slame v brambi centralizma, ki ga vsa ljudstva Jugoslavije smatrajo kot prokletstva države! To prokletstvo branijo edino demokraciji!

Kropa — blamaža za socialiste in liberalce.

S tolikim pompom razbojnani »klerikalni zločin« v Kropi, kjer je komisija kolikovala en bankovec, ki bi ga ne smela, se je razblinil v smešno blamažo za tiste, ki so to zadevo razbojnali.

Sodišče je preiskavo popolnoma ustavilo ter izdalo naslednje uradno opredilo: »Uradno potrdilo. Podpisano sodišče potrjuje s tem, da se je kazensko postopanje zoper Val. Oblaka, Jos. Pleničarja, Mat. Lazarja, Jož. Gašperšiča, Ladislava Sadarja, Ignaca Azmana ter Ant. Žmitka radi hudodelstva po § 106. kaz. zak., oziroma po § 101. kaz. zak., sklepom deželne sodnice 22. decembra 1919 ustavilo v smislu § 90. kaz. pr. reda, ker za nadaljnjo preganjanje ni najti vzroka. — Kr. okr. sod. Radovljica, III., 24. decembra 1919. — Dr. Štular.

O tej zadevi bomo še govorili!

3 letna vojaška služba v Franciji.

LDU. Basel, 27. decembra. (ČTU.) Francoski generalni štab je izjavil, da se vsled pomanjkanja ljudi ne more zadovoljiti z manj kakor triletno vojaško službo. Francija potrebuje ob Renu 20.000 mož, v kolonijah 100.000 mož, v Levantu 30.000, za pariško posadko 43.000 in za nadomestne čete 30.000 mož. Pri naboru letnika 1920 je bilo potrjenih le 20.000 mož.

Vsi starejši letniki odpušteni.

LDU. Belgrad, 27. dec. »Beograjski Dnevnik« javlja: Ker razpolagajo vsi naši vojaški oddelki z dovoljnim številom dobro izvežbanih vojakov, bodo vsi starejši, dosluženi vojniki v kratkem odpušteni brez ozira na njihovo starost in njihov letnik.

Boji z albanskimi tolpami.

LDU. Biograd, 27. dec. »Politika« javlja iz Podgorice: Po zanesljivih poročilih iz Skadra so razbojniške tolpe arnavtskih plemen Hoti in Grude napadle naše predstraže. Arnavte je vodil nek italijanski častnik. Razbojniki so bili odbiti. Število naših izgub še ni znano.

Dalmatinski kmetje z motikami na Lahe.

LDU. Split, 27. decembra. (DDU.) Italijanska okupacijska oblast je odredila, da se v Primostenu pri Šibeniku rekvirira vse olje, toda prebivalstvo je v svojem ogorčenju z noži, sekirami in motikami napadlo karabinerje ter jih prepodilo preko hribov v Šibenik. Med narodom vlada tolika razburjenost, da se je italijanska oblast premislila ter preklicala izdano rekvizijsko naredbo.

Zapri kapetan — defraudant.

LDU. Belgrad, 27. decembra. »Politika« javlja: Vojaške oblasti v Bitolju so zaprle Miljutina Petroviča, topniškega kapitana in blagajnika bitolske divizijske oblasti, in sicer zaradi tega, ker se je pri kontroli blagajnice ugotovil primanjkljaj v znesku 18.000 drahem, 51.000 frankov, 2500 dinarjev in 1200 lir.

Pomanjkanje premoga v Franciji.

LDU. Basel, 27. decembra. (ČTU.) Da se olajša oskrbovanje Francije s premogom, je vlada sklenila uvesti s 1. februarjem letni čas in omejiti uporabo premoga. Delovni čas v tovarnah se skrči na pet dni tedensko, dalje se ustavi večje število navadnih tovornih vlakov in bodo zadnji čas vozili le živilski vlaki in pa vlaki, ki prevažajo takozvane »najnujnejše potrebščine«.

Politične novice.

+ Izredni občni zbor slov. katol. delavskega društva v Ljubljani se vrši v nedeljo ob 10. uri v knjižnični dvorani Jugoslovanske tiskarne, II. nadstropje. — Na sporedu je sprememba pravil in slučajnosti.

+ Kristan ostane še v Pragi. Belgrajska »Politika« javlja, da bo nemško-avstrijski državni kancelar dr. Renner dne 7. januarja odpotoval v Prago, kjer bo nadaljeval že v Parizu zaceta pogajanja s češkoslovanskim ministrom za zunanje stvari dr. Benešom. Teh pogajanj se bo ude-

leževal tudi minister za zame in rude g. Kristan, ki je po dvodnevnem bivanju na Dunaju odpotoval v Prago. Dr. Renner ostane v Pragi 4 do 6 dni. Nato se povrne na Dunaj, odkoder se bo nekako sredi januarja napotil v Belgrad, da se pogaja z našo vlado o bodočih gospodarskih odnosih med Jugoslavijo in avstrijsko republiko. — Zdi se, da se bo to češko in avstrijsko potovanje gospodu Kristanu zdatno bolj izplačalo ko pa državi, ki jo zastopa. Pa tudi to bi bilo omeniti, da g. Kristan še celo leto lahko ostane zunaj — seveda na svoje stroške —, ker njegovo ministrstvo ni v njegovi odsotnosti nič slabše, ko je bilo pod njegovim vodstvom. Pomanjkanje premoga ni sedaj nič večje ko tedaj, ko gospod Kristan še ni potoval po svetu na državne stroške.

+ Absolutistični blok. »Zvono«, glasilo soc. demokratske stranke za Bosno, objavlja oklic na sarajevske meščane. Pred občinskimi volitvami pozivlja vse napredne elemente, naj se združijo. »Muslimanski fevdalci, srbski reakcionarji in hrvaški klerikalci se zopet dogovarjajo, kako bi po ključu razdelili med seboj mesta v občini. Brez ozira na vse politične razlike se morajo vse demokratske stranke združiti v koalicijo, nastopiti z enotno listo, edinstveno glasovati za njo in edinstveno iti v občinski svet!« — Naš »Naprejek« pa pravi, da se soc. demokracija druži »raje z vragom« kot z demokracijo. Kdo zastopa čisti marksizem, »Naprejek« ali »Zvono«? Težak problem. Vendar si ga je mogoče rešiti. V teoriji si obe glasili nasprotujeta, v praksi pa obe stranki — slovenska in bosenska — podpirata kapitalistični absolutizem sedanje vlade.

+ Socialna demokracija proti uradništvu. Oфициalna socialna demokracija se nahaja v zelo težavnem položaju. Vlade, v kateri s takim užitkom sede trije njeni zastopniki, ne sme napadati, a razmere v državi so take, da kriče po kritiki — posebno po kritiki ljudskih prijateljev, za kakoršne hočejo socialni demokrati še vedno veljati. Kaj storiti? Pomagajo si iz zadrege na ta način, da napadajo uradništvo, ki jim služi kot »Prügelknabe« za vse grehe in krivice, ki se izvršujejo nad ljudstvom in za katere nosi odgovornost vlada. Tako piše sarajevsko socialistično »Zvono« 21. decembra t. l.: »Trgovsko-kapitalistični trust je razširil svoje peklenske načrte do najsamotnejših krajev prostrane države in podkupljivo zažvenketal z zlatom vse do ministrskih fotelejev... Ničesar se danes ne stori, čemur ni dal svojega najvišjega odobrenja bog Mamon. Ali se more tudi le za hip verjeti, da bi mogel današnji birokratski aparat, katerega je popolnoma osvojila podkupna moč denarja — odločno in uspešno nastopiti proti kapitalizmu, odeluhom in špekulantom, a na korist revnega ljudstva? Nad tolikim idealizmom in moralno zavestjo naše birokracije mora dvomiti vsak, kdor je imel priliko, da od bližje motri birokratsko-kapitalistične zveze in odnose... Birokratski aparat bo verigi korupcije samo dodal nekaj členov in videli bomo parabelo gospodarske bede še zrasti.« Ta napad na uradništvo je skrajno grd in krivičen. Saj pod današnjimi gospodarskimi razmerami poleg delavstva najbolj trpi ravno uradništvo, kar ve vsak, kdor ima le nekaj vpogleda v uradniške družine. Pavšalno trditi, da »avstrijski birokrat ni moral biti moralen, še več — da tak sploh ni smel biti,« da je uradništvo vse povprek breznačajno, je malo preveč. Pa na to naj odgovori socializem uradništvu samo, ako hoče. Mi bi povdarili samo to: Ako bi bilo tudi res, da je uradniški aparat tako gnil in korupten, bi graja za to v prvi vrsti zadela tiste, ki s tem aparatom upravljajo, ki ga imajo v rokah in mu dajejo pravec. A to je vlada — vlada, v kateri sede tudi trije socialisti. Avstrijski uradnik nikakor ni bil tako slab, kakor ga slika »Zvono« — nasprotno, avstrijski uradnik je bil po večini sposoben, vesten in pošten delavec, kar je ravno te dni pisal tudi neki hrvaški list. Ako je uradniški aparat sedaj tako nezanesljiv in korupten, krivda ni njegova, ampak tistih, ki so sedanje neznozne politične, gospodarske in socialne razmere v državi deloma povzročili, deloma pa nimajo sposobnosti ali volje, da bi jih ozdravili. Ako ima uradništvo nad seboj vlado brez odgovornosti, ako vidi, kako ta vlada brez sramu in strahu izkorišča brezpravno prilasčeno oblast, poslušajoč se pri tem ravno uradništva — potem se ne smemo čuditi, če to uradništvo noče biti ravno boljše od svojega gospodarja ter s svoje strani izrabi v svojo korist tisto oblast, ki mu jo daje služba. Uradništvo pač čuti, da je v dobi splošne neodgovornosti ne samo na spodaj, ampak tudi nazgoraj. Kdor hoče torej bičati korupcijo v upravi, mora bičati sistem, mora bičati vlado. Vse drugo je hinavščina.

+ Politična kriza na Poljskem. Ministrski predsednik Paderewski, ki je imel nalogo sestaviti kabinet, je odstopil. Ni mogel sestaviti večinske vlade in zato je on, ljubljeneč naroda, šel. Predvsem so se

razbila pogajanja na zahtevah P. L. S. (Poljske ljudske stranke). Zahtevali so, da državna vlada postane prosta vplivov od nepoklicanih strani; da se otvori urad podpredsednika, ki bi imel polno vlado, a v kabinetu bi dajal smer notranji politiki. Nadalje, da v novem kabinetu ostanejo vsi sedanji ministri-strokovnjaki. Paderewski ni sprejel teh pogojev in je stavil svoje, med drugim je ponujal ludovcem (ljudski stranki) tri portfelje, ki jih je hotel na novo stvoriti nalašč zato. Narodni demokrati so se držali rezervirano, socialisti so pa bodočemu kabinetu napovedali najostrejši boj. Paderewski je upošteval, da nima večine in poslal državnemu predsedniku pismo, s katerim odklanja poverjeno mu mislo.

+ Ameriške železnice bodo zopet zasebne. Napram zahtevi delavcev, da ostanejo ameriške železnice, ki so bile med vojno pod državno upravo, tudi še nadalje poddržavljene, je predsednik Wilson odredil, da se vrnejo železnice od 1. marca naprej zasebnim lastnikom.

+ 60.000 anarhistov bo izgnanih iz Amerike.

Dnevne novice.

— Prvi slovanski orlovski tabor. Izšel je oklic na katoliško ljudstvo: delavce, kmete, obrtnike, uradnike in razumnike, da se udeležijo prvega slovanskega orlovskega tabora, ki se vrši od 29. julija do 3. avgusta 1920 v Mariboru. Povabljeni so orlovska društva iz Čehoslovaške republike, iz Združenih in drugih ameriških držav, katoliška telovadno-kulturna združenja iz Poljske republike, dobromisleči bratje iz Rusije in drugih slovanskih držav, kakor tudi telovadci iz Francije, Anglije, Belgije, Nizozemske, Švice, Španije itd. Istosčasno se bo vršilo v Mariboru tudi zborovanje krščansko-socialnega delavstva.

— Sorodniki vojnih ujetnikov, ki se še sedaj nahajajo na Francoskem, se pozivljajo, da naznanijo takoj predsedništvu deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani točni priimek in krstno ime, rojstni kraj, politični okraj in starost dotičnih ujetnikov.

— Izvoznice za begunce. Odsek za prehrano objavlja: Vračajočim se beguncem izdaja izvoznice za živila in živino doslej izključno odsek za prehrano v Ljubljani. Vse tozad-vne prošnje naj begunci vložijo potom političnih oblastev na posredovalni urad za begunce, ki bo kratkim potom izposloval izvoznice pri imenovanem odseku. Neposredno se beguncem ne izdajajo izvoznice.

— Promet na južni železnici. Obratno ravnateljstvo južne železnice objavlja: V ponedeljek dne 29. decembra se bo na progah južne železnice vršil osebni promet v istem obsegu, kakor pred 24. dec. Počeni od vstetega torka 30. dec. do vstetega 1. januarja bo osebni promet na južni železnici zopet ukinjen. Izvzeti so naslednji vlaki: El. presna vlaka, italijanska osebna vlaka od Logatca do Ljubljane št. 84 in 87, osebna vlaka na progi Zidan most—Ljubljana št. 32a in 37a, kakor tudi vlaka št. 60 in 63 na progi Ljubljana—Borovnica. — Pripomba: V Nemški Avstriji se ukinjenje osebnega prometa na južni železnici, ki je bilo prvotno nameravano do 28. dec., podaljša do vstetega 1. januarja.

— Obratno ravnateljstvo južne železnice objavlja: Na progi Ljubljana—Vrhnik vožita v torek, sredo in četrtek, to je 30. in 31. decembra ter 1. januarja vlaka št. 2703 in 2704.

— Delavsko nevarno zavarovanje. V zelo velikih slučajih se dogaja, da po nesrečah, njih vdove, otroci in ascendentje listine (rojstne liste, mrtvaške liste itd.), ki jih pošljejo delavski zavarovalnici zoper nevarne v Ljubljani, kolkujejo, včasih celo z več kronskimi kolki. Opozorjamo tem potom vse prizadete, da so take listine namenjene, uradni uporabi zavarovalnice, po § 55. nezg. zakona, kolka in pristojbine proste. Žunni uradi morajo take listine izdajati ex off. Dalje opozorjamo, da morajo vsi dopisi privatnih oseb na zavarovalnico biti zadostno frankirani. Zgoraj omenjene listine pa morajo upravičenci dopošiljati tudi potom občin. V tem slučaju pošiljati ni treba frankirati.

— 8 milijonov analfabetov v Jugoslaviji. »Beograjski Dnevnik« poroča: Na Hrvatskem in v Slavoniji je približno en milijon, v vsem našem kraljestvu pa okoli osem milijonov analfabetov.

— Samostani za človekoljubne svrhe. Predstojništvo poljskega samostana v Splitu je ponudilo splitski mestni občini dva dela samostanskih prostorov in del vrta, da občina namesti ondi ali zavod za zapuščene otroke ali pa zavod za starce. Ponudbo za odškodnino je stavila občina, ter jo je samostan brez nadaljnjih zahtev sprejel. Pogodba velja za 30 let, začeni s 1. januarjem 1920. Istosčasno je samostan na Dobrem izročil del svojih prostorov vojaškemu poveljstvu za bolnico.

— Kuža je izbruhnila v Kamencu Podolskem. Tako poroča zdravstveni odsek poljske republike.

— Cena lesa na Francoskem. Iz Marselja poročajo o sledečih cenah lesa: platana 200 frankov kub. meter, brest 130 frankov, jesen 250 frankov, orehovina 200 do 500 frankov, bukev 200 frankov, jabla na 140 fr., lipa 36 do 40 fr., jelka (neobdelana) 75 frankov kub. meter.

Ljubljanske novice.

lj Važno popisovanje. V smislu vladne odredbe se bodo v Ljubljani popisovali dne 30. in 31. decembra 1919 konji, goveja živina, prašiči, ovce, koze, bivoli, osli, mule, perotina in čebelni panji. V Spodnji in na Barju se bo popisovalo od hiše do hiše, za pravo mesto pa bo poslovala komisija navedena dneva v mestni posve-tovalnici in sicer od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne. Lastniki navedenih živali se pozivljajo, da pravočasno store svojo dolžnost in se tako izognejo gotovi kazni.

lj Dramatični večer na Ljudskem odru. Opozorjamo vse interesente, posebej našo inteligenco na ta prvi dramatični večer, ki ga priredi Ljudski oder v torek, dne 30. t. m. ob pol 8. uri zvečer v Ljudskem domu. Igrali bodo Strindbergovo enodejansko dramo »Pred smrtjo« in Braccovo komedijo: »On, ona, on.« — Predprodaja vstopnic se nahaja v trafiki gospe Modiceve nasproti Jugoslovanske tiskarne in v prodajalni Nova založbe na Kongresnem trgu.

lj Stanovanjski komisiji na znanje. Pišejo nam: Pojdi malo po Ljubljani in poglej, koliko krčm, gostiln in kavarn imam! Pojdi po Tržaški cesti, dobiš levo in desno krčmo za krčmo. Pojdi na Rimsko cesto pred »Lipo«. Tu je pravo veselje za pijanca; če pače iz ene krčme, leti v drugo čez cesto. Cela zvezda krčm. Ker se koncesije za krčme dajo le za lokalno potrebo, bi bilo iz tega sklepati, da so Ljubljanci sami pijanci. Zato jih smatra vsaj oni, ki koncesije deli. Več kot polovica krčm je brez potrebe! Evo Vam stanovanj na izbero! Ker je stanovanjska komisija brez strehe, naj si izbere poljubno ostanjijo!

lj O veliki nesreči v kurilnici nam še pišejo: V razburjenju vsled nastale nesreče so se začele razširjati razne govorice, posebno o uradnici Dougan, ki naj bi prinesla ta granatni vžigalnik v pisarno. Kako je nastala eksplozija, ali ravno potkom vžigalnika, ko je bilo v sobi še več drugih, ne morem trditi, res pa je, da je bil ta že skoro eno leto v rabi kot pisarniška utež. Zavračati pa je vsako brezmi-selno sumničenje, da bi ga bila uradnica prinesla dan prej v pisarno. Za pričo naj bo pisarniško osebje. Ker je jasno, da imenovana nima pri nesreči nikake krivde, naj prenehajo govorice, češ, da je celo zaprta, kar je seveda izmišljeno. Toliko neinformiranim v pojasnilo!

Razne novice.

— E, kaj bo taka cunja! V Dornbirnu pri Bregencu je prišla tirolska gledališka družba. Pred svojim odhodom so bili nekateri izmed njih povabljeni na poslovilni večer v restavracijo. Ko so plačevali račun, je potegnil občan iz Lustenau v renčki dolini bankovec za 10.000 kron iz žepa. Neka igralka ga je želela videti, in ko jo je občan vprašal, če ni morda še imela takega bankovca v rokah, je odkimala, da ne, na kar je občan z velikim grandezzo pristavil: »E, kaj bo taka cunja.« Njegovo obnašanje se tolmači tako, da je občan občan velik vojni dobičkar, ki je zaslužil na dan po 100.000 kron.

— Spalna bolezen se je začela širiti v Štokholmu; mnogo ljudi je že umrlo. Večinoma napada bolezen mlade ljudi.

Aprovizacija.

a Krompir. Splošna gospodarska zadruha na Gosposvetski cesti 2 je zopet dobila nekaj krompirja in ga bo delila svojim članom od ponedeljka dne 29. t. m. naprej v poljubni množini. Kdor krompirja želi, naj se pravočasno zgasi, ker je to zadnji krompir, ki ga bo združga še razdelila. Načelstvo.

Narodno gledališče.

Opera.

Dne 29. dec., ponedeljek: »Lepa Helena« Izven abon. (V prid Udrženja glumca.)
Dne 30. decembra, torek: »Rusalka«. Abonement A.

Drama.

Dne 29. decembra, ponedeljek zaprto.
Dne 30. decembra, torek: »Na Polog«. Abonement C.

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Odgovorni urednik Jože Rutar.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.